

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תשמא
ערב שבת קודש פ' עקב כ"א מנחם-אב
ה'תשס"ח

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה' "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ו שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ח שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכיו"ר

לעילוי נשמת

הרבנית מרת לאה בת ר' אברהם אבלי ע"ה רייטשיק

אשת שדי"ר כ"ק רבותינו נשיאינו

הרה"ח הרה"ת ר' מנחם שמואל דוד הלוי ע"ה

בי"ר שמעון הלוי הי"ד רייטשיק

נלב"ע ביום כ"ד מנחם-אב ה'תשס"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י

אנ"ש זלאס-אנדזעלעס, קאליפארניע

שיחיו

*

IN HONOR OF OUR DEAR SON

Ariel Yosef שיחי Bastomski

On the occasion of his Bar Mitzvah,

21 Menachem-Av, 5768

AND IN HONOR OF HIS BROTHERS AND SISTERS שיחיו

DEDICATED BY THEIR PARENTS

Mr. & Mrs. Asher and Sharon שיחיו

Bastomski

נדפס ע"י הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוג' מרת נחמה פייגא
וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובנם נתן הלוי ש' לאבקובסקי,
מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

מי קודם ללמוד תורה - האב או הבן?

בבואנו מיום כ"ף מנחם-אב הננו מביאים צילום נדיר נוסף (מוקטן) מקטע שהוסיף כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בכתי"ק מעבר לדרך של ההנחה - מהדרן שאמר על מסכת קידושין בהתוועדות כ' מנ"א ה'שי"ת (ההדרן נדפס בלקוטי שיחות חט"ז ע' 533 ואילך, הקטע שלפנינו בע' 536)

להלן פענוח הצילום שלפנינו:

מעל"ד [=מעבר לדרך]

ולכאורה יש להקשות ע"ז, דהנה איתא בפ"ק (כט, ב) הוא ללמוד ובנו ממולח ללמוד בנו קודם. משא"כ הוא ללמוד וזר ממולח ללמוד - הוא קודם. והטעם לחילוק זה (הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ז) כי כשבנו לומד תורה בהשתדלותו ה"ז כאילו גם הוא בעצמו לומד - משא"כ בזר, ועפ"ז הרי כשמניח כל האומניות ומלמד את בנו רק תורה, הרי גם האב לומד, והלימוד הוא, ע"מ שיעשו אח"כ את זו התורה שלומד קרדום לחפור וא"כ הוא אופן האסור כי מאי נפ"מ בהבזיון, מי המבזה אותה ע"י שעושה אותה אח"כ קרדום. ובתחלת לימודו של האב יודע האב שיעשנה קרדום.

אבל - אינו, כי זיל בתר טעמי: דמתי יש לבזיון - כאשר מתפרנסים מהתורה וממילא אין לנו לדון אלא ע"ד הבן שהוא המתפרנס. הוא הרי למד לשמה וק"ל.

וע"פ כ"ז יבוארו כל הקושיות הנ"ל. דהנה כנ"ל משנה מדברת בענינים כללים וברייתא גם בפרטים. וגם בנדו"ד - המשנה מבארת הדרך ללימוד התורה ששייך להכלל, היינו הדרך להתפרנס מהתורה גופא באופן של היתר. ובברייתא מבאר גם הדרך ששייך רק ליחידי סגולה כרשב"י, והוא הדרך של מלאכתם נעשית ע"י אחרים.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

יושב יהודי ותובע ומרעיש "רייסט זיך אויס די האַרץ" שיצאו לעסוק בחינוך

לאחר מכן כאשר מגיע הבן או הנכד לביתו הוא רואה את הסבא יושב וקורא עיתון ובאם סיים כבר את קריאת העיתון הוא ניגש לשתות כוס תה וכשמסיים לשתות והעיתון כבר איננו - אזי מתיישב ללמוד כשהוא חצי ישן... ● לכן כאן המקום להזכיר עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם כנוגע לענינים של חינוך ● ישנם כאלו שאינם רוצים לציית אלא אם ישמעו זאת מאחרים אזי לאחרונה מצאו רופאים דבר שכתוב בתורה מאז ומתמיד - שהרשמים הראשונים שהילד מקבל אפי' בזמן שהוא לגמרי לא שייך להבנה הם פועלים עליו עד לזמן של "כי יזקין" ● תרגום חפשי משיחת ש"פ קדושים ה'תשל"ו - בלתי מוגה
פרסום ראשון בלשון הקודש - בעריכת מערכת יחי המלך*

אמנם יש להבין במה מתבטאת המעלה שאומרים "אשרי יולדתו"?
ישנם מפרשים² שאומרים שמכיון שהיו לרבי יהושע בן חנניא מעלות כה רבות, אזי הדבר היחיד שניתן לומר (בלי למנות את כל מעלותיו) הוא "אשרי יולדתו".

אבל לכאורה אינו מובן, הרי גם המעלה של רבי אליעזר בן הורקנוס - בור סוד שאינו מאבד טיפה - היא גם מעלה גדולה ונפלאה ("א געוואלדיקע"), שעל כך מגיעה התודה ליולדתו שגידלה אותו, עד"ז גם בנוגע

א. מספרת המשנה בפרקי אבות¹: "חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניא וכו', הוא ה" מונה שבחם - רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טיפה וכו', רבי יהושע בן חנניא אשרי יולדתו כו'".

והנה הפירוש הפשוט של "אשרי יולדתו" הוא מלשון שבה, שמשבחים את אמו על כך שגידלה ילד כזה.

(* השיחה מובאת בזה לקראת פתיחת ימי העיון של אגודת חסידי חב"ד באה"ק - "הורים כמתחנכים", לחיזוק החינוך החב"די על טהרת הקודש. המו"ל.

(1) ב, ח.

(2) ראה פירוש הברטנורא. ועוד.

למעלתו של רבי אלעזר בן ערך שהי' "מעין המתגבר" שגם עליו יש לומר "אשרי יולדתו", ובפרט לפי המשך המשנה בנוגע לרבי אלעזר בן הורקנוס ש"אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ורבי אלעזר בן הורקנוס בכף שני' – מכריע את כולם", ועד"ז גם נאמר בנוגע לרבי אלעזר בן ערך, והרי זו בוודאי מעלה שביגנה מתאים לומר "אשרי יולדתו", ומדוע אומרים זאת רק בנוגע לרבי יהושע בן חנניא?

על דרך זה רואים גם בגמרא³ שמשפרת על רבי יוחנן בן זכאי שהלך בדרך ביחד עם רבי אלעזר בן ערך אשר דרש במעשה מרכבה, עמד רבי יוחנן בן זכאי נשקו על ראשו ואמר "אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצידך". ממשיכה הגמרא שכאשר סיפרו זאת לרבי יהושע בן חנניא, הי' הוא ורבי יוסי הכהן מהלכים בדרך ורבי יהושע דרש במעשה מרכבה, ורבי יוסי הכהן סיפר זאת לרבי יוחנן בן זכאי שאמר על כך "אשריכם ואשרי יולדתכם".

רואים גם בסיפור הנ"ל שאת המעלה ד"אשרי יולדתו" אמרו רק על רבי יהושע בן חנניא, לאיך כאשר רבי אלעזר בן ערך דרש במעשה מרכבה אמרו לו "אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצידך" אבל לא "אשרי יולדתו". וצריך להבין מדוע אומרים את המעלה ד"אשרי יולדתו" רק על רבי יהושע בן חנניא?

בנוסף דרוש ביאור, מדוע נוקטים דווקא בלשון "יולדתו" ולא בלשון הרגיל "אמו", שבכל מקום אחר כאשר משבחים את ההורים בנוגע לילדיהם אומרים את הלשון "אב ואם", כגון במשלי⁴: "בן חכם ישמח אב", או "ישמח אביך ואמך"⁵, ומה שממשיך שם "ותגל יולדתך" הרי זה לאחרי שאומר "אביך ואמך",

(3) חגיגה יד, ב.
(4) י, א.
(5) שם כג, כה.

כפי שמבאר בירושלמי⁶ שהכוונה ל"אומתך" – המקום שבו נולד, או "שעתך" – הזמן שנולד בו, ולאחרי שאומרים "אמך" אפשר לומר "יולדתך", ומדוע על רבי יהושע בן חנניא אומר "יולדתו" ולא "אמו"?

ב. הביאור בזה בפשטות, בהמשך למדובר לעיל⁷, שמיד כאשר נולד רבי יהושע בן חנניא, הוליכתו אמו בעגלה (עריסתו) לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שישמע קול תורה. ורש"י מוסיף⁸ שעוד לפני שנולד, הלכה אמו לבתי כנסיות ובתי מדרשות וביקשה שיתפללו על העובר שיגדל כפי שצריך להיות, שעל פירוש רש"י זה מחפשים מקור, אבל הפירוש הראשון (שהיא הולכה אותו תיכף בהולדתו) מובא במפורש בירושלמי⁹.

אבל לפי זה צריך להבין מה השבח שמשבחים אותו "אשרי יולדתו", הרי זה לא שבח עבורו אלא עבור "יולדתו", ואדרבה, כאשר משבחים אותו "אשרי יולדתו" פירוש הדבר שכל המעלות שיש לו הם בזכות יולדתו שהולכה אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שישמע דברי תורה, ודווקא על ידי זה הוא הגיע למעלתו העשויית, ואם כן הרי עדיף כלל לא לומר דברי שבח מאשר "אשרי יולדתו", שכל מעלותיו הם בזכות יולדתו?

ג. הדבר יובן בהקדים המדובר לעיל¹⁰ אודות הפסוק "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז"¹¹, ש"אין עוז אלא תורה"¹², וכיצד מגיע העוז של התורה – דווקא "מפי עוללים ויונקים".

(6) תענית פ"ג ה"י.

(7) בהתוועדות הקודמת דליל א' דר"ח אייר – שיח"ק תשל"ח ח"ב ע' 145. וראה בפ' הברטנורא על המשנה.

(8) בפירושו על משנה זו.

(9) יבמות פ"א ה"ו.

(10) שיח"ק שם ע' 149.

(11) תהלים ח, ג.

(12) שהש"ר ב, י.

מיוחד, שנקרא (בלשון המדינה) "ברייל", שבו אותיות הכתב בולטות, באופן שגם אדם שהוא סגי-נהור ר"ל, יכול למשש ולהרגיש באצבעותיו את האותיות, ועי"ז לדעת מה כתוב שם.

ומובן מאליו, שזהו מעמד ומצב גמור ד"חוצה", ויתירה מזה – "חוצה" שאין חוצה הימנה¹⁴, כמובן מזה גופא – שלאחר כל ההשתדלויות ופעולות בהפצת המעיינות חוצה, שעל-ידם הגיעו בכל מקום (כנ"ל ס"ד), לא הגיעו (עד עתה) במקום זה.

ו. ועכשיו נתוסף חידוש, שבימים האחרונים הודפס ספר התניא ב"ברייל" – שע"ז נפעל חידוש בהפצת המעיינות, שזה הגיע גם לסוג חדש ד"חוצה" (עבור "סגי-נהור")!

והגם שספר תניא זה לא הגיע לע"ע לכל בני השייכים לזה – הרי עצם הענין שישנה בעולם מציאות של ספר תניא ב"ברייל" – זה גופא מביא את ה"מעייין" דחסידות גם בסוג זה¹⁵ ד"חוצה"; ונותן אפשרות שלמעיינות החסידות תהי' גישה גם לאותם יהודים הנמצאים ר"ל במעמד ומצב זה, שבחייהם תהי' להם שייכות לתורת החסידות.

ז. [. . .] הנקודה העיקרית בכל האמור לעיל – הרי היא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש. במילא – בין אם להאמור לעיל ישנה שייכות לזה, בין אם לאו – הרי עכשיו (לאחרי שכבר פעלו גם ענין זה בהפצת המעיינות חוצה) דבר ברור, שתיכף ומיד ממש צריכה כבר לבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו!

ואז תהי' גם שלימות הרפואה דכל בני, גם דיהודים אלו – כמארז¹⁶ "לעתיד לבוא העורים מתרפאים שנאמר¹⁷ אז תפקנחנה עיני עורים". ויתירה מזה – כשיבוא (הקב"ה) לרפאות העולם אינו מרפא תחילה אלא העורים¹⁸, באופן שהם נעשים "סגי-נהור" למעליותא, יש להם ריבוי אור בפשטות (באופן שאין זה ממעט ח"ו מכח הראי' הגשמי¹⁹), ובמילא יש להם האפשרות לקרוא וללמוד תורה גם מאותיות הכתב הרגילות – כאחד העם.

ולהעיר, שאז (בזמן הגאולה) לא יצטרכו גם לאותיות הכתב – כיון שכל בני ישמעו תורה מעצמות ומהות, כמ"ש "תורה חדשה מאתי תצא"²⁰, ע"י ה"תלמיד ותיק" האמיתי – משיח צדקנו, ש"ילמד כל העם"²¹ ה"תורה חדשה" מעצומה בתוספת ביאור והסברה וכו', ולימוד בבחינת ראי' דוקא²², באופן שלא יצטרכו לאותיות הכתב, וכמובן גם ממש²³ "ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם".

(משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנ"א, מבה"ח אלול ה'תנש"א – מוגה, תרגום מאידית)

(14) להעיר ממארז'ל דסומא חשוב כמו כו' (נדרים כ, ב). ולהעיר גם מנדרים כ, א.

(15) להעיר מתניא פל"ד (מג, ב): "ואף שאינו נותן אלא חומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' כו' ובקרבנות הי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת וכל הצומח ע"י עשרון סולת אחד לבלו בשמן כו'".

(16) ב"ר רפצ"ה. וש"נ.

(17) ישע"י סה, לה.

(18) מדרש תהלים קמו, ח.

(19) ראה דרושי חסידות שבהערה 26.

(20) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(21) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. וראה בכ"ז בארוכה "קונטרס בענין תורה חדשה מאתי תצא" (התוועדות תנש"א ח"ג ע' 278 ואילך). וש"נ.

(22) ראה לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.

(23) ירמ"י לא, לג.

ידועה אגרת הבעש"ט⁹ בה הוא מוסר את מענה מלך המשיח על השאלה (דהבעש"ט) "אימתי אתי מר" – "לכשיפוצו מעינותיך חוצה". זאת אומרת שביאת המשיח תלוי בהפצת המעיינות חוצה, שמעיינות תורת החסידות יופצו ויגיעו עד ב"חוצה" – בפרטים הכי חיצונים והכי רחוקים ביותר דהבריאה.

כיון שלאחרי ריבוי הפעולות דרבותינו נשיאינו עד עתה בהפצת המעיינות חוצה, ובריבוי הכי גדול, עד בכל חוגי ישראל (כדלקמן) משיח עדיין לא בא – מסתבר אולי לומר, שישנו עוד סוג יהודים שאליהם הפצת המעיינות עדיין לא הגיעה, כדלקמן.

לא צריכים להאריך עד כמה רבותינו נשיאינו במשך הדורות פעלו בהפצת המעיינות חוצה – כיון שכל אחד יכול לראות זאת,

החל מגילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט, ואח"כ – ההוספה שנתוספה בזה מדור לדור ע"י רבותינו נשיאינו, עד לדורנו זה, שבו העבודה דהפצת המעיינות חוצה התרחבה – ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט אחרי בואו לחצי כדור התחתון) – באופן נעלה יותר לגבי כפי שהי' לפני¹⁰:

נוסף על כל הביאורים והסברים וכו' בפנימיות התורה שנתוספו בדורנו זה (מיוסד על הכללים דפנימיות התורה שניתנו לפני זה¹⁰), נעשתה הפצת המעיינות חוצה¹¹ באופן שמקיף וחודר את חוגי היהדות הרחבים ביותר בכל מקום, יהודים מכל הסוגים והפצה בכל קצוי תבל, בכל חלקי וקצות העולם. כולל ובמיוחד – ע"י התרגום של ענינים בחסידות ללשונות דאומות העולם, שמאפשר את הגישה אליהם לכל אחד¹²;

וע"י כל הנ"ל – הגיעו מעיינות תורת החסידות לכל סוג (עכ"פ) מבני ב"חוצה", עד גם "חוצה" שאין חוצה הימנה, באופן שכל יהודי – באיזה מקום ודרגא שיהי' – יש לו (עכ"פ) הכח והיכולת (אפילו אם לעת-עתה עדיין אין לו שייכות גלוי' לזה) להשתייך ולהתקשר למעיינות החסידות בחיי עצמו.

כיון שלאחרי כל זה, כל ריבוי הפעולות בהפצת המעיינות חוצה עד עתה, ובריבוי הכי גדול, משיח עדיין לא בא – אולי יש מקום לומר (לכאורה), שעדיין נותר סוג ותחום מסויים ב"חוצה" שאילו ה"מעיינות" עדיין לא הגיעו עד עתה. ואולי זוהי המניעה האחרונה ל"אתי מר" (שבא כתוצאה מהפצת המעיינות חוצה).

ה. ועלתה בדעתי סברא – שישנו סוג אותיות הכתב – שבו עדיין לא הגיעו מעיינות תורת החסידות (ע"פ הידיעות שהגיעו לכאן):

עבור אנשים – ל"ע – שאין ביכולתם לראות ר"ל (בהיותם "סגי-נהור"¹³), המציאו כתב

(9) נדפס בכש"ט בתחילתו. ובכ"מ.

(10) ע"ד שהוא בכללות התורה - כמארז"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני" (ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ד רפמ"ז. ויוד). ומבואר במק"א, שבמ"ת ניתנו למשה כללי התורה, וה"תלמיד ותיק מגלה פרטי הדבר, המיוסדים וכלולים (בהעלם) בהתורה שניתנה למשה מסיני" (ראה לקו"ש ח"ט ע' 252 ואילך. וש"נ).

(11) ראה לקו"ש ח"ט ע' 252 ואילך. וש"נ.

(12) ראה לקו"ש ח"ט ע' 43 ואילך. וש"נ.

(13) ראה ברכות נו, א. ירושלמי פאה פ"ה ה"ה. ב"ד פ"ל, ט. ויק"ר פ"ד, יג. ועוד. - נתבאר באוה"ת בראשית ה'תתרח, ב. סה"מ תרס"ח ע' לב. המשך תער"ב ח"א ע' ערה. ח"ב ס"ע א"כד ואילך.

ולכאורה יש להבין מה כבר יכולים לפעול "עוללים ויונקים" בענין התורה?

בנוגע לעוללים היו יכולים לומר בדוחק שגם ילדים בני חמש למקרא השייכים להבנה והשגה נכללים בגדר עוללים, אבל בנוגע ליונקים, שיונק הרי זה עד לגיל כ"ד חדשים, שזהו זמן היניקה ברוב הפעמים, ואצל אחרים עוד לפני גיל זה, והרי אז הילד אינו שייך כלל לענין של הבנה והשגה,

עד כדי כך שהאור החיים הקדוש אומר¹³ על הענין ד"שלוש שנים יהי' לכם ערלים"¹⁴, שילד עד גיל שלוש שנים הוא באופן ד'ערלים' – אטומים, שאינו יכול לדבר בדברי תורה, ובשנה הרביעית שבה הוא מתחיל לדבר אזי אביו מלמדו "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" ואת הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שפסוקים אלו דובר אודותם בהתוועדות הקודמת¹⁵.

ולמרות שהזמן בו הילד נקרא "יונק" הוא לפני שלוש שנים, והוא לא שייך אז להבנה והשגה בתורה, אעפ"כ אומר הפסוק "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבית אויב ומתנקם", שהעוז של התורה מגיע דווקא מהעוללים ויונקים, וזהו ממש היסוד של ענין התורה, כפי שמדייק "יסדת עוז", שהיסוד הלא הוא עיקר הענין.

מכך יובנו דברי המשנה "אשרי יולדתו", שתיכף משנולד הביאתו אמו לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שישמע קול של תורה, שלכן מדגישים "יולדתו", כלומר מיד כשהיא נהייתה "יולדתו", שזה נפעל ברגע שנולד, לא לפני ולא אחרי, היא נקראת "יולדתו", וכבר אז – עוד לפני שהוא הי' שייך לאיזו הבנה – היא כבר הביאתו לבתי כנסיות ובתי מדרשות

(13) ראה אוה"ח קדושים יט, כג ד"ה ואמר ג' שנים.

(14) קדושים יט, כג.

(15) כחלק מ"ב הפסוקים ומאמרי חז"ל – שיחור"ק תשל"ו ח"ב ע' 146 ואילך.

לשמוע דברי תורה.

ד. היות וישנם כאלו שאינם רוצים לציית אלא אם ישמעו זאת מאחרים, אזי לאחרונה מצאו רופאים דבר שכתוב בתורה מאז ומתמיד – שהרשמים הראשונים שהילד מקבל, אפי' בזמן שהוא לגמרי לא שייך להבנה, הם פועלים עליו עד לזמן של "כי יזקין"¹⁶, שלכן ענין החינוך נוגע תיכף משנולד.

ולכן צריכה להיות הנהגה מיוחדת עם הילדים הרכים, לא כמו באותם המקומות שכאשר נולד ילד וצריכים לשמחו וכו', תולים על הקיר צורות של חתול, כלב, ארי' או נשר וכו', שאלו הם הרי דברים שאינם טהורים, ובמקום שהילד יביט על דברים אלו – יותר טוב להעמיד לפניו קופת צדקה, ברכון, קריאת שמע או אל"ף-בי"ת וכו', ולא להסתפק בזה שבשעת הולדתו תולים על הקיר את "שיר המעלות", אלא גם אח"כ יש לתלות על הקיר ענינים של תורה, שכאשר הוא יביט בזה, אפי' עוד לפני ששייך להבנה, הוא כבר יראה ענינים של תורה.

ובנוגע לזה שלכאורה אסור לשים ענינים של קדושה, ספרים וכו' בסמוך לילד, אזי באותה צורה שבה שמים את המזוזה גם בחדר הילדים (שהרי את המזוזה פוחדים לא לשים כי צריכים אותה לצורך שמירה) באופן של כלי לפנים מכ"י, עד"ז אפשר גם לשים את הברכון או את הקריאת שמע או את האל"ף-בי"ת בכלי לפנים מכ"י, שאזי אפשר לתתו גם לילד קטן, ובאם רוצים ניתן לצבוע את זה בכמה גוונים כדי לשמח את הילד.

וכאשר הילד יראה ענינים של תורה, אפי' אם אינו מבין עדיין, ואחר כך הוא יראה באצבעו ככה כו', וכאשר יוכל כבר לדבר הוא ישאל מה הדבר הזה, הרי זה לא דבר מאכל,

(16) משלי כב, ו.

השולחן ואומר "לחיים" – שילכו לעסוק בחינוך, ולאחר מכן כאשר מגיע הבן או הנכד לביתו הוא רואה את הסבא יושב וקורא עיתון, ובאם סיים כבר את קריאת העיתון הוא ניגש לשתות כוס תה, וכשמסיים לשתות והעיתון כבר איננו – אזי מתיישב ללמוד כשהוא חצי ישן, והראי' שפעולותיו גם כן נעשות מתוך שינה, ובאם הי' לומד כפי שצריך ללמוד גם פעולתו בחינוך היתה כנדרש, ובאם הצליחו לפעול עליו שילך לעשות משהו, אזי מיד כשאיש אינו רואה הוא תופס את הטלפון ומתחיל לחייג בשביל ענינים של מה בכך...

ועל כך אומרים לו שעליו לעסוק בחינוך לא בגלל שמכריחים אותו ואין לו שום ברירה, אלא עליו לפעול בזה באופן של תענוג.

שלכן כאן המקום להזכיר עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם בנוגע לענינים של חינוך, היות והודיעו שהתקיימה אסיפה וכו' – שלא יסתפקו בזה, אלא ימשיכו את כל הענינים בנוגע לפועל, ויפעלו בכל הענינים הללו כפי שצריכים לפעול.

(18 במדבר"ר פי"ט, א. ועוד.)

לא דבר ששותים אותו, לא דבר שמצלצל, מה זה? ואמו תספר לו שיש תורה שהיא הסחורה הטובה ביותר, וכאשר יגדל ויהי ילד טוב, יתנו לו את הסחורה הכי טובה.

ה. בהמשך למדובר לעיל, שצריכים לגייס גם ילדים לענין החינוך, שהם יעסקו בזה עי"ז שילד יספר לחברו דבר שהוא עוד לא ידע – ישנה הצעה לקבוע מועד מסויים להגשת דו"ח על ידי הילדים מהפעולות שהם עשו, ולהעניק להם פרסים על כך, שזה הרי מתאים לדברי הרמב"ם¹⁷ שבתחילה לימוד התורה צריך להיות באופן "שלא לשמה", בשביל ממתקים, ממון, כבוד וכו', ורק אחר כך יוכל להיות הלימוד באופן ד"לשמה".

[. .] ובכל ענינים אלו יש לעסוק מתוך תענוג, שזהו הרי ענינה של השבת, ולא מחוסר ברירה אחרת, באופן של "גזירה גזרתי חוקה חקקתי"¹⁸, או משום שמתבייש מבניו ונכדיו, שגם הם היו בהתוועדות, וראו שיושב לו יהודי, תובע ומרעיש, "דייסט זיך אָפּ די האַרץ" [= לבו נקרע לגזרים], דופק על

(17 ראה פי' המשניות לסנהדרין פרק חלק ד"ה וכת ממישית. הל' תשובה פי"ג.)

המדורים "דבר מלכות" וזמן הגאולה" מוקדשים לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף ארי' לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה ולעילוי נשמת ר' יוסף ארי' לייב ב"ר משה באר' זווג' מרת חשא ב"ר נטע אורי ע"ה ולעילוי נשמת ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה שנאל יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים העידו "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די ולזכות החתן מיכאל נחמיה בן חוה אסתר והכלה מרת רחל יפה בת מינדל שיחיו ולזכות מרת חי' רחל בת שפרינצא שנאל שתחיו ולזכות אורי אהרן יואל בן מינדל זווג' בתיה רות בת שרה שיחיו ולזכות שושנה חסיה בת מינדל לזיווג הגון, ולזכות דוד יעקב בן מינדל לרפוש"ש בגו"ר ולזיווג הגון ולזכות יוסף יצחק בן רייזל פרוימה לברכה והצלחה בגו"ר ולזכות צבי בן חי' רחל לרפוש"ש וקרובה

החשבון צדק דשבת זו

ב. ומזה ישנו גם לימוד בנוגע להחשבון צדק דחודש אלול – שצריך להיות במיוחד בנוגע להמצב ד"עקב", עקבתא דמשיחא:

יש בכוחו של יהודי לעורר עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה – ש"בואו ונחשוב חשבוננו של עולם": לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא עושה בעולם) הי' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות והסימנים היא ה"שנה שמלך המשיח נתגלה בו"¹ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

ובפרט בבואנו מ"שלושת השבועות", שבנ"י עסקו בלימוד הלכות בית המקדש (בית הבחירה), שע"ז אומר הקב"ה² "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית", ובפרט שהבית כבר עומד ובנוי למעלה, וצריך רק לרדת למטה³,

ונמצאים כבר לאחר חמשה עשר באב, ש"מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף", "מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו"⁴,

ונמצאים כבר (קרוב לסיום) שתי שבתות אחרי ט"ו באב, שע"י שמירת שתי שבתות כהלכתן מבטיחה התורה ש"מיד נגאלים"⁵,

ונוסף לזה הרי זו שבת מברכים חודש אלול, החודש שבו הקב"ה נמצא כ"מלך בשדה", "ואז"ר שאין (ויכולים⁷) כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם",

ונוסף לזה – נמצאים אנו בבית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, וביחד עם ציבור מישראל, ומכו"כ ציבורים (עשירות) מישראל –

מקבל יהודי (במקום ובזמן זה) את הכחות הגדולים ביותר וגם את הזכות ואחריות הגדולה ביותר לבקש ולצעוק להקב"ה: "עד מתי!?!...!"

*

ג. כיון שכבר סיימנו את כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו"⁸, ובמילא צועקים ותובעים "עד מתי" (כמדובר לעיל) – נשאלת מיד השאלה המרעישת: כיון שכבר סיימנו את כל הענינים – כיצד יתכן, אם-כן, שמשיח צדקנו עדיין לא בא?!...!

ד. ואולי יש לומר:

(1 יל"ש ישע"י רמז תצט. (6 לקו"ת ד"ה אני לדודי (פ' ראה לב, סע"א ואילך).
 (2 תנחומא צו יד. וראה בארוכה לקו"ש חי"ח ע' 412 ואילך.
 (3 פרש"י ו"תוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.
 (4 תענית בסופה ובפרש"י.
 (5 שבת קיח, ב.
 (7 הוספת-ביאור) כ"ק מו"ח אדמו"ר בסד"ה לך אמר לבי הש"ת (סה"מ הש"ת ע' 107. הש"ת ע' 285).
 (8 ראה תניא רפל"ז.)

צריך לדעת מה להשיב

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

א. בנוגע למה שדובר על-כך שיהודי צריך לצעוק "עד מתי" – מתי תבוא כבר הגאולה? בא ה"יצר" ומביא ראיות ע"פ "תורה" שלא צריכים להתנהג כך, כיון שאין זו דרכנו וזה לא סדר ע"פ שולחן-ערוך.

וממשיך לטעון, שמה שאומרים "אחכה לו בכל יום שיבוא"² – הפירוש בזה הוא: "אחכה לו בכל יום – שיבוא" – מי יודע מתי?!

עד שהתבטאו³ – שיתכן מאוד שמשיח יבוא בעוד... 1900 שנה רחמנא ליצלן!... כשם שהגלות נמשכה 1900 שנה עד עכשיו, כך יתכן – טוען הוא – שהיא תמשך עוד 1900 שנה, רחמנא ליצלן!...

לא ה' דבר כזה מעולם – שאחד ירהיב לומר בגלוי שיהודים יכולים לשבת 'תקועים' בגלות כזו עוד 1900 שנה!

ואין פוצה פה ומצפצף!...

ב. וההבהלה בזה גדולה יותר:

כאשר שואלים אצל חב"ד'ניק הלומד חסידות ועוסק בלהט ("קאכט זיך און טוט") בענינים המביאים את הגאולה: מהיכן המקור לזה שצריכים לצעוק "עד מתי" ולבקש שמשיח יבוא תיכף ומיד? – הוא מתבלבל ונבהל ("ווערט צעטומלט")!

מה אתה מתבלבל? הרי דיברו יותר ממאה ואחת פעמים על הראיות לזה שיהודי מבקש שמשיח יבוא היום – לא בעוד כמה חודשים, ועאכו"כ לא בעוד כמה שנים ר"ל, אלא שמשיח יבוא תיכף!

ובכלל הרי כתוב "אחישנה"⁴, והגמרא אומרת⁵ "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", ואם-כן, תעשה תשובה ותביא על ידי כך את הגאולה!

אתה מתעצל לעשות תשובה? – "יגעת ומצאת"⁶, תתייגע בעצמך עד שתעשה תשובה, ועי"ז "מיד הן נגאלין" (כפס"ד הרמב"ם⁷)!

ג. ובנוגע לעצם השאלה הנ"ל – שאפשר לפרש את הכוונה "אחכה לו בכל יום שיבוא": "שיבוא" בעוד משך זמן ולא ביום זה ממש – הרי אין זו שאלה כלל, ובהקדים:

בכמה מקומות מוצאים, שכאשר מביאים ראיות להסברת ענין – מביאים כמה ראיות. אך כמובן לכל לראש אומרים את יסוד ועיקר הראי', ולאחמ"כ מביאים ראי' נוספת, עוד סעיף וסניף לעצם ועיקר הראי', ובלשון הידוע – "ועוד יש לומר". או בלשון המשנה (בכ"מ

(1) שיחת ש"פ פינחס ה'תשד"מ – נדפסה ב"יחי המלך" גליון תקכה עמוד 3 ואילך.
 (2) מה"ג עיקרים. ראה לקו"ש חכ"ג ע' 394 ואילך.
 (3) בחוג מסויים באה"ק.
 (4) ישעי' ס, כב. סנהדרין צח, א.
 (5) שם צז, ב.
 (6) מגילה ו, ו, ריש ע"ב.
 (7) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

ידוע מה שאומרת הגמרא בעירובין²¹ [שאמנם היא מהמסכתות שאינן נלמדות בישיבות... אך היא מסכת בש"ס] אודות "האומר שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה כו", כלומר, הוא אינו אומר ששמועה זו אינה תורה מסיני אלא שהיא "אינה נאה", דהיינו, שלא יפה לדבר עלי' – אומרת הגמרא איך הוא נקרא...
 ז. אעפ"כ, כאשר באים עם טענות אלו לחב"ד'ניק – הוא מתבלבל ואין לו מה להשיב!...

מה זאת-אומרת שאין לך מה להשיב, כאשר המענה מפורש בתנ"ך, בגמרא ובמדרשים וכו'!? ובפרט שהשואל עצמו יודע שזהו היפך האמת!

ואין להאריך בדבר המבהיל, ובדבר המצער עד כדי הבהלה, מדברים רק בשבחם של ישראל – שכל השאלות והספיקות הללו באות מצד ה"יצרו אנסו"²² של היהודי המכסה על רצונו הפנימי, ובכדי לבלבל אותו מביא היצר ראיות מהתורה, ע"ד מה שפרעה טען (כנ"ל²³) "כי אותה אתם מבקשים"²⁴ (כלומר שטענתו של פרעה היא שכן הוא רצונם של בני ישראל, כביכול, ע"פ תורה!).

וכאמור, לא זקוקים כלל להסברות וראיות – כשיגשו לשאול אצל חולה ר"ל, מתי הוא חפץ בישועה ורפואה – ישמעו מה יענה. והרי מובן במכל-שכן בנוגע לחולי הגלות של כלל ישראל – ש"לישועתך קוינו כל היום" פירושו שהישועה תבוא היום ממש.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ עקב ה'תשד"מ – בלתי מוגה)

21) סד, א. 22) רמב"ם הל' גירושין פ"ב ה"כ. 23) המדובר קודם בהתועדות – ס"ז בהנחה. 24) בא י, יא.

תורת החינוך החב"די

קלטות שמע, דיסקים לצפייה וחבורות קריאה של הרצאות ומאמרי חינוך מאת רבנים, משפיעים ואנשי חינוך

הרב מרדכי שמואל אשכנזי ■ הרב יוסף הכט ■ הרב מנחם מענדל גלובובסקי
 הרב יוסף יצחק יעקבסאן ■ הרב יצחק ערד ■ הרב מרדכי רוטנשטיין ■ הרב שמעון וייצהנדלר ■ ועוד

להזמנת קטלוג חנים –
 טל': 03-9600667, פקס: 03-9607219
 ת"ד 2025, כפר חב"ד 72915
 chinuch@015.net.il

ניתן להזמין מספר רב של הרצאות בדיסק אם-פי-3 חסכוני.

חובה לכל הורה ומחנך

בפרקי אבות⁸ – ש"ש נוהגין⁹ ללומדם בתקופה זו, בשבתות הקיץ) – "ואומר".

מכך גם מובן, שלפעמים הראי' הנוספת מצד עצמה אינה חזקה כל כך, כיון שאפשר לפרשה באופן אחר (ואזי היא אינה ראי' לענינו); אבל לאחר ששמביאים את הראי' הראשונה והעיקרית, הרי היא מגלה מהו הפירוש של הראי' הנוספת, ואז מובן שגם היא משמשת כראי' לנדון המדובר.

עד"ז בענינו:

כמדובר כמ"פ¹⁰, יסוד ועיקר הראי' שצריכים להאמין, לקוות ולבקש שמישיח יבוא היום ממש היא לא מ"אחכה לו בכל יום שיבוא", זהו רק סעיף וסניף לראי', אלא עיקר ועצם הראי' היא ממקום אחר (כדלקמן); ו"אחכה לו בכל יום שיבוא" אכן אפשר לכאורה לפרש בשני אופנים: א) "אחכה לו בכל יום שיבוא" בכל יום, ב) "שיבוא" במשך הזמן (ר"ל). אבל לאחר שיודעים את עיקר ועצם הראי' לכך, הרי זה מגלה לנו כבר שהפירוש ב"אחכה לו בכל יום שיבוא" הוא – שיבוא ביום זה ממש.

ד. הנה, עיקר ועצם הראי' לזה היא מנוסח התפלה שכל יהודי אומר בכל יום בתפלת העמידה: "לישועתך קוינו כל היום", "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" ובשבת ויו"ט – "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים":

כאשר אומרים "לישועתך קוינו כל היום" בתפלת מנחה (לדוגמא), הרי לא מתכוונים לבקש שהישועה תהי' מי יודע בעוד כמה זמן, ובטח לא בעוד 1900 שנה (ר"ל)... אלא מתכוונים שהישועה תהי' ביום וברגע זה ממש – "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", ותחזינה עינינו (לא עיניהם של אנשים מדור אחר) בשובך לציון!

היות ואם הכוונה היא שהישועה תבוא מי יודע בעוד כמה זמן – מדוע חוזרים ע"כ שוב פעם בתפלת ערבית, שהיא בכלל "רשות"¹¹?! אלא בודאי מתכוונים בתפלת מנחה שהישועה תבוא מיד, וכאשר מגיע הזמן של תפלת ערבית ומשיח התעכב ח"ו, אזי מבקשים שוב פעם "לישועתך קוינו כל היום" – שיבוא מיד.

ה. באמת לא זקוקים כאן להסברות וביאורים כלל –

כאשר ישאלו אצל חולה ר"ל, מה הוא מבקש על רפואתו וישועתו הפרטית – האם מתכוון ב"לישועתך קוינו כל היום" (וכיו"ב) שרפואתו וישועתו יגיעו בעוד 1900 שנה... – מובן ופשוט מה יענה, ללא צורך בהתבוננות, שהוא רוצה להתרפאות מחוליו תיכף ומיד!

עד"ז מובן בפשטות בנוגע לחולי של כלל ישראל – הגלות, שכאשר מבקשים "לישועתך קוינו כל היום" לא מתכוונים לישועה בעוד 1900 שנה, אלא עכשיו, תיכף ומיד!

וכפסק-דין הרמב"ם⁷ – "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין", ש"מיד" בהלכה בודאי פירושו לכל-הפחות באותו יום; יש מקום לשאול האם הכוונה למהלך מיל, 18 דקות או 24 דקות¹², אך בודאי הכוונה באותו יום.

וכלשון הנ"ל בתפלה: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", ש"מהרה" בודאי הכוונה

(8) פ"ו, משניות ב, ז, ח, ט, י, יא.
 (9) נוסח ההקדמה לפרקי אבות בסידור אדה"ז.
 (10) ראה "יחי המלך" תמ"ג ע" 5. ועוד.
 (11) ברכות כז, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ו.
 (12) שו"ע אדה"ז או"ח סתנ"ט ס"י. וראה לקו"ש ח"ב ע' 618 ואילך. וש"נ.

באותו היום, לא בעוד משך זמן.

וכאמור, "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", כלומר, דבר זה מונח בידם של יהודים – אם הוא יעשה תשובה אזי "מיד הן נגאלין", ואם רוצה זה יכול להיות בשעתא חדא וברגעא חדא¹³!

ולאחרי שיסוד ועיקר הראי' לזה שמקווים שמישיח יבוא ביום זה ממש ישנו, הרי הוא מגלה את הפירוש ב"אחכה לו בכל יום שיבוא" (שמצד עצמו הי' אפשר לכאור' לפרשו באופן אחר), בתור סניף וסעיף הנוסף לעיקר הראי' ד"לישועתך קוינו כל היום" כו', כנ"ל¹⁴.

כל זמן שמישיח לא בא בגלוי בעולם הזה – יש לו יסורים נוראים בכל רגע, ר"ל!

ו. בנוסף לזה, ישנה ע"כ ראי' מהירושלמי [אע"פ שישנם הטוענים: מי מתחשב עם הירושלמי ומי לומד ירושלמי? הרי זה מיועד לבטלנים (בתורה עצמה), לאלו שאינם עוסקים ב"לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"¹⁵...]:

מובא בירושלמי¹⁶ ש"כל דור שאינו נבנה (ביהמ"ק) בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו". והרוג'ז'ובער¹⁷ לומד מכך להלכה שמזה מובן שחורבן ביהמ"ק הוא פעולה נמשכת, וכל זמן שלא בונים את בית המקדש – הרי זה "כאילו הוא החריבו"¹⁸!

ואם-כן, כיצד מרהיבים לומר ש"אחכה לו בכל יום" – שיבוא" הכוונה היא לא היום אלא בעוד חודש או שנה, ועאכו"כ יותר, כאשר כל רגע שמישיח לא בא וביהמ"ק לא נבנה בחזרה הרי זה "כאילו הוא החריבו"?

וממשיכים לטעון – "אחכה לו בכל יום", ובנוגע ל"שיבוא" זה 'עסק' של משיח ומסתמכים עליו שיבוא מתי שירצה!

מה זאת-אומרת?! הרי משיח רוצה את מה שכל יהודי רוצה – שהגאולה תבוא מיד! ובאם הגאולה לא באה, אומר הכתוב¹⁹: "חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם גו' והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו", וכדאיתא בגמרא²⁰ שמישיח "יתיב בין עניי סובלי חלאים", כלומר, כל זמן שמישיח לא בא בגלוי בעוה"ז – הוא אדם חולה, ויש לו יסורים נוראים בכל רגע, רחמנא ליצלן!

ואם-כן, כיצד מרהיבים לומר שמישיח וכל יהודי יכולים לחכות משך זמן עד שמישיח יבוא?! ועוד הולכים ואומרים שזה לא הסדר והדרך שלנו לצעוק ולתבוע שמישיח יבוא היום, כל זה לאחרי שזה מפורש בתורה, כנ"ל!

מה זאת-אומרת שביאת המשיח תדחה לזמן מאוחר יותר?!

(13) זח"א קכט, א ואילך.
 (14) סעיף ג'.
 (15) יומא כו, א.
 (16) יומא פ"א ה"א. וכ"ה במדרש תהלים קלז, י.
 (17) ראה מפענח צפונות פ"ה סל"ז (ע' קמא). וש"נ.
 (18) ראה שיחת י"ב תמוז תשד"מ – "יחי המלך" תקכ"ד ע' 6 ואילך.
 (19) ישעי' נג, ד-ה.
 (20) סנהדרין צח, א ובפרש"י. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 79. סה"ש תנש"א ח"ב ע' 496 וראה שם הע' 65 ואילך.